מפגשים בגובה העיניים

מפתחות השייכות

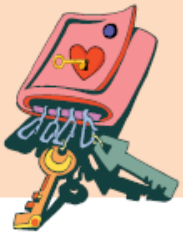

על אודות הכלי "מפתחות השייכות":

הכלי "מפתחות שייכות" מאפשר לכל אחד מחברי קבוצת ההשתייכות כפרט וכקבוצה לבחון ולבחור התנהגויות שמימושן עשוי לבסס את תחושת השייכות.
עם התנהגויות אלה נמנות התנהגויות הניתנות למימוש בכל אינטראקציה חברתית המתקיימת מדי יום, כמו: שיח חופשי/מובנה, מפגש זוגי/קבוצתי, פעילות לימודית/חברתית/אחרת בשעות הלימודים ולאחריהן.
התנהגויות אלה מכוונות את חברי קבוצת ההשתייכות לגלות אכפתיות, לתת מקום, לאפשר, לשתף, להקשיב, להתחשב, לגלות ערנות ומעורבות, לתמוך, לתרום, לסייע, לעודד, ליזום ועוד.

עיקרון ידוע ביהדות הוא ש"אחרי המעשים נמשכים הלבבות" (עפ"י ספר החינוך), כלומר: על-ידי התנהגות מסוימת ועשיית מעשה בכוונה תחילה ניתן לעורר ולשנות מצב רגשי ולהשפיע על התחושות.
על גבי "מפתחות השייכות" מפורטות התנהגויות שעל-ידי מימושן מתוך מכוונות ומודעות ניתן לעורר תחושות שיש בהן ביטוי לשייכות כמו: אהוב/ה, מוכל/ת, נתמך/ת, בטוח/ה, מוגן/ת, משמעותי/ת, נחוץ/ה-מועיל/ה, יכול/ה-מסוגל/ת, בעל/ת ערך-בעל/ת חשיבות, מקובל/ת ואהוד/ה.
באמצעות מפתחות אלה מוזמנים חברי קבוצת ההשתייכות להתבונן באופן רפלקטיבי בסיטואציות חברתיות שונות, להעריך את ההתנהגויות ותחושות השייכות שאפיינו סיטואציות אלה ולהחליט על צעדים יישומיים עתידיים.
בכוחם לבחור את המפתח הרלוונטי בהתאם לצורכיהם ולמטרות שהציבו לעצמם ולממשו באופן שיביא לשינוי בהתנהגות ולביסוס תחושת השייכות של כל אחד מהם.

יישומים אפשריים של "מפתחות השייכות" באורח החיים הכיתתי/הבית-ספרי:

- **<u>בחיבור לעיסוק במושגים/נושאים:</u>**
  מעורבות חברתית, ערנות לסובב, עשייה למען, לקיחת אחריות, קבלת החלטות, יוזמה אישית, תפקיד שיתוף, קבלה, הערכה ועוד.

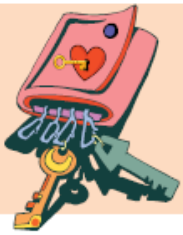

מפגשים בגובה העיניים

מפגשות השייכות

- **<u>בחיבור לתכניות לימודים:</u>**

מולדת חברה ואזרחות: מודולה ו' - איך ראוי להתנהג כחברים בחברה וכאזרחים במדינת ישראל? (בציר "אנחנו אזרחים במדינת ישראל").

סעיף 2: החלטת החלטות לגבי התנהגויות בבית-הספר, בקהילה ובסביבה הקרובה (לכיתה ג').

- **<u>בזמנים שונים:</u>**

במהלך שנת הלימודים - לצורך בירור תחושות השייכות/אי השייכות ובניית תכנית למעורבות חברתית.

לסיכום שלב בפעילות המועצה/ועדה/חדר מורים/הנהגה - לצורך בירור תחושות השייכות/אי השייכות ולהעלאת יוזמות אישיות/קבוצתיות.

לסיכום פרויקט/משימה כיתתי/ת - לצורך בירור תחושות השייכות/אי השייכות, רפלקציה וקבלת החלטות.

- **<u>סביב סוגיות חברתיות:</u>**

אחריות הפרט והקבוצה על האקלים החברתי; "אחרי המעשים נמשכים הלבבות" - שיח סביב העיקרון שעל ידי נקיטת יוזמה, שינוי ההתנהגות ועשיית מעשה ניתן להשפיע על תחושות הפרט והקבוצה.

- **<u>שילוב הכלי בסביבה הלימודית:</u>**

המפתחות בידיים שלנו - יצירת נרתיק קבוצתי/כיתתי שבו ישולבו מפתחות שיוצעו על ידי הלומדים ככאלה העשויים לסייע בפתרון קונפליקט נתון או בביצוע משימה כלשהי ועוד.

"מי מצא את המפתח?" - לומד שיבחר בכך יתאר סיטואציה שבה חש אהוב, מוכל, אהוד, בעל ערך, נתמך, שייך ועוד ויזמין את חבריו לנחש איזה מפתח סייע לו לחוש כך באותה סיטואציה.

- **<u>במסגרות שונות:</u>**

כיתה, ועדה, מועצה, חדר מורים לומד, הנהגת הורים ועוד.

אחרי המעשים...

רשימת התנהגויות

- לקחתי חלק ; הייתי מעורב ; גיליתי ערנות
- גילו אכפתיות כלפיי ; עודדו אותי כש...
- גיליתי אכפתיות כלפי... ; עודדתי את...
- התייחסו אליי/לצרכיי/לרגשותיי/ל...
- שיתפתי פעולה עם חבריי לקבוצה/לכיתה/...
- פנו אליי ; ביקשו ממני...
- התייעצתי עם... ; יעצתי ל...
- שיתפו אותי בעמדה/רגש/מחשבה/...
- שיתפתי בעמדה/רגש/מחשבה/צורך/...
- הזמינו אותי לקחת חלק ב... ; להיות מעורב ב...
- ארגנתי ; יזמתי ; פעלתי ; תרמתי ל...
- התחשבו בי ב... ; תמכו ב... ; סייעו לי ב... כש...
- התחשבתי ב... ; תמכתי ב... ; סייעתי ל...
- אפשרו לי ; צירפו אותי ל... ; הזמינו אותי ל...
- אפשרתי ל... ; צירפתי את... ; הזמנתי את...
- הקשיבו לי ; גילו עניין ב... ; נתנו לי משוב מקדם
- הקשבתי ; גיליתי עניין ב... ; נתתי משוב מקדם

לקפל

...נמשכים הלבבות

ביטויי שייכות

- אחר...
- בעל/ת ערך ; בעל/ת חשיבות
- מרגיש/ה חלק מ...
- מקובל/ת ; אהוד/ה
- יכול/ה ; מסוגל/ת
- נחוץ/ה ; מועיל/ה
- משמעותי/ת
- מוגן/ת
- בטוח/ה
- נתמכ/ת
- מוכל/ת
- אהוב/ה

לקפל

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' מוסדות חינוך
האגף לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

מפתחות השייכות

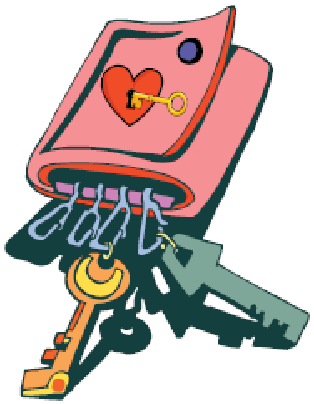

שמי: ....

כיתה: ....

בית-ספר: ....

מתוך: "מפגשים בגובה העיניים"
תכנית לטיפוח שייכות ומעורבות

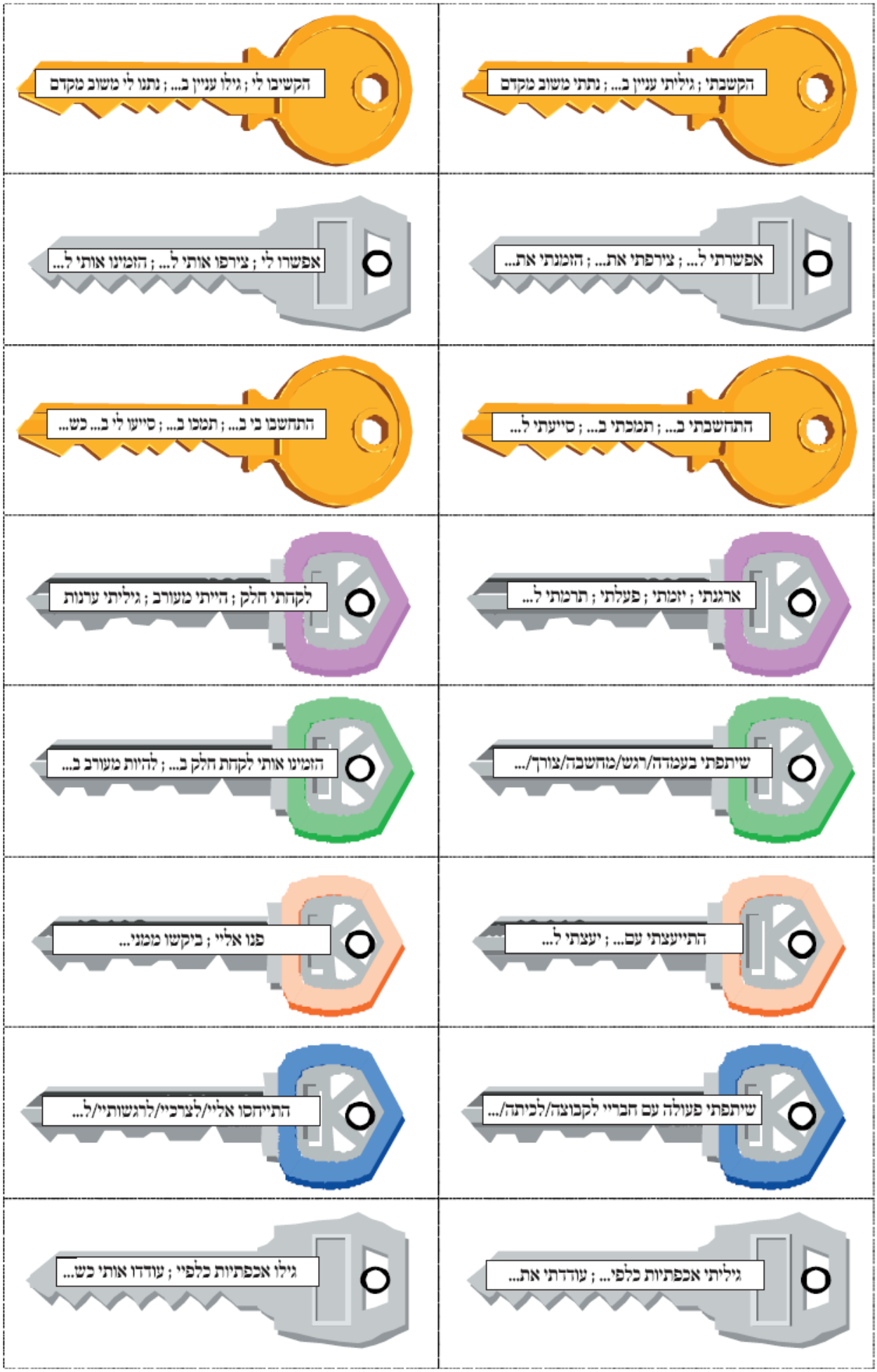
הקשיבו לי ; גילו עניין ב... ; נתנו לי משוב מקדם
הקשבתי ; גיליתי עניין ב... ; נתתי משוב מקדם
אפשרו לי ; צירפו אותי ל... ; הזמינו אותי ל...
אפשרתי ל... ; צירפתי את... ; הזמנתי את...
התחשבו בי ב... ; תמכו ב... ; סייעו לי ב... כש...
התחשבתי ב... ; תמכתי ב... ; סייעתי ל...
לקחתי חלק ; הייתי מעורב ; גיליתי ערנות
ארגנתי ; יזמתי ; פעלתי ; תרמתי ל...
הזמינו אותי לקחת חלק ב... ; להיות מעורב ב...
שיתפתי בעמדה/רגש/מחשבה/צורך/...
פנו אליי ; ביקשו ממני...
התייעצתי עם... ; יעצתי ל...
התייחסו אליי/לצרכי/לרגשותיי/ל...
שיתפתי פעולה עם חבריי לקבוצה/לכיתה/...
גילו אכפתיות כלפי ; עודדו אותי כש...
גיליתי אכפתיות כלפי... ; עודדתי את...